

NAUJOSIOS AKMENĖS „SAULĖTEKIO“ PROGIMNAZIJOS MOKINIŲ UGDYMO NE MOKYKLOS APLINKOJE ORGANIZAVIMO APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIS NUOSTATOS

1. Siekiant pradinio, pagrindinio ugdymo bendrosiose programose nustatytų tikslų, mokinių mokymosi procesas turi būti organizuojamas ne tik mokykloje ir jos aplinkoje, bet ir ne mokyklos aplinkose, organizuojant išvykas į muziejų, teatrą, galeriją, parką, STEAM (angl. *Science, Technology, Engineering, Art (creative activities), Mathematics*) (toliau – STEAM) atviros prieigos centrus ar kitas mokymuisi aktualias aplinkas.
2. Ugdymo ne mokyklos aplinkoje organizavimo aprašas (toliau – Aprašas) numato ugdymo ne mokyklos aplinkoje tikslus, formas, trukmę ir reikalavimus mokinių saugumui bei prasmingam ugdymo laiko panaudojimui užtikrinti.
3. Mokytojas ugdymo procesą organizuodamas ne mokyklos aplinkoje, priima ir derina sprendimus dėl organizavimo laiko, vietos, formos, turinio atitikties Bendrosioms programoms bei saugumo reikalavimams. Ugdymo procese skiria prasmingas užduotis, vertina mokymosi pažangą.
4. Aprašo nuostatos netaikomos vykimui į fizinio ugdymo pamokas, kai jos organizuojamas baseinuose ar sporto aikštynuose ir vykstama ne rečiau kas dvi savaites.
5. Tvarkos apraše vartojamas sąvokos:
 - 5.1. Išvykos vadovas – progimnazijos pedagogas, atsižvelgdamas į dalyko bendrojoje programoje numatytus tikslus, organizuojantis išvykas.
 - 5.2. Lydintys asmenys – suaugę asmenys, dirbantys progimnazijoje: mokytojai, mokinio pagalbos specialistai, mokinio padėjėjai ir kiti.
 - 5.3. Išvyka – ugdymo procesas ne progimnazijos aplinkoje: ekskursija, turistinė stovykla, sąskrydis, vaikų turizmo renginys, žygis, varžybos, kitos progimnazijos vykdomos pažintinės veiklos formos.

II SKYRIUS UGDYMO NE MOKYKLOS APLINKOJE ORGANIZAVIMO FORMOS IR TRUKMĖ

6. Atsižvelgiant į dalyko bendrosios programos mokymosi turinį, ugdymo procesas ne progimnazijos aplinkoje gali būti organizuojamas vykdant:
 - 6.1. išvykas, t. y. išvykimus iš progimnazijos mokymosi tikslais: į muziejus, STEAM centrus, parkus, sporto aikštynus, baseinus ar kitus objektus, erdves, kuriose organizuojamas ugdymo procesas;
 - 6.2. pažintines veiklas, kaip neformaliojo vaikų švietimo veiklas, skirtas vaikų ir jaunimo tautiniam, pilietiniam ir kultūriniam ugdymui skatinti.
7. Pažintinės veiklos organizavimo formos:
 - 7.1. ekskursija – turistinių objektų lankymas nustatytu maršrutu ugdymo tikslais, kurį vykdo gidas arba mokytojas; gidas – asmuo, kuris suteikia specialią informaciją apie lankomus

- muziejus, meno galerijas, gamtos, kultūros, mokslo, parodų ar kitus objektus arba vietas;
- 7.2. turistinė stovykla – trumpalaikio vaikų poilsio organizavimo forma į rekreacinę teritoriją su įrengta stovyklaviete;
 - 7.3. sąskrydis – organizuotas vaikų susibūrimas gamtinėje aplinkoje (stovyklavietėje) poilsio ar ugdymo tikslais;
 - 7.4. vaikų turizmo renginys – trumpalaikės neformaliojo vaikų švietimo programos (gali būti sudedamoji formaliojo ir neformaliojo švietimo programos dalis) vykdymas keičiant vietą pažintiniais, rekreaciniais ir sportiniais tikslais;
 - 7.5. žygis – ugdymo tikslais organizuotas keliavimas nustatytu maršrutu pėsčiomis ar naudojant įvairias priemones;
 - 7.6. varžybos – organizuotas vaikų (jų grupių) rungtyniavimas ugdymo tikslais;
 - 7.7. kitos progimnazijos vykdomos pažintinės veiklos formos.
8. Ugdymo proceso ne progimnazijos aplinkoje trukmė gali būti:
 - 8.1. trumpalaikė (nuo vienos iki kelių valandų);
 - 8.2. visos dienos (trukmė ilgesnė nei per dieną nustatytas pamokų laikas);
 - 8.3. ilgesnė nei vienos dienos (trunka ilgiau nei vieną ugdymo dieną, įskaitant kelionę ir apgyvendinimą).
 9. Ugdymas ne progimnazijos aplinkoje gali būti organizuojamas:
 - 9.1. artimoje aplinkoje, netoli mokyklos esančiose organizacijose, viešose erdvėse ar parkuose ir kituose objektuose;
 - 9.2. savivaldybės teritorijoje;
 - 9.3. kitos savivaldybės teritorijoje;
 - 9.4. kitoje šalyje.

III SKYRIUS

UGDYMO NE MOKYKLOS APLINKOJE PLANAVIMAS IR ORGANIZAVIMAS

10. Ugdymo ne progimnazijos aplinkoje poreikį numato mokytojai, atsižvelgdami į dalyko bendrojoje programoje numatytus tikslus. Poreikis organizuoti ugdymą ne progimnazijos aplinkoje ir tam reikalingi resursai derinami su progimnazijos direktoriumi ir direktoriaus pavaduotoju ugdymui. Planuojant organizuoti ugdymą ne progimnazijos aplinkoje rekomenduojama atsižvelgti į šiuos veiksnius:
 - 10.1. **tikslingumo**. Numatyti, kaip suplanuotos veiklos padės siekti dalyko Bendrojoje programoje numatytų tikslų, kokios užduotys bus skiriamos mokiniams ir kaip bus vertinama jų pažanga;
 - 10.2. **mokinių saugumo**. Numatyti priemones mokinių saugumui esant ne progimnazijos aplinkoje užtikrinti;
 - 10.3. **įtraukumo**. Siūlant veiklas atsižvelgti į mokinių mokymosi poreikių įvairovę ir sudaryti sąlygas visiems mokiniams dalyvauti planuojamose veiklose, numatant įvairius mokinių įsitraukimo į veiklas būdus;
 - 10.4. **ekonomiškumo**. Įvertinti, kokių papildomų žmogiškųjų ir finansinių išteklių gali pareikalauti ši veikla ir ar progimnazijos gali juos skirti;
 - 10.5. **rizikų tikimybės**. Apsvarstyti galimas rizikas ir numatyti jų įveikos būdus.
11. **Siekiant, kad ugdymas ne progimnazijos aplinkoje sukurtų prielaidas mokiniams patirti gilesnę mokymosi patirtį, rekomenduojama numatyti konkrečius uždavinius, įtraukti mokinius į pasiruošimo procesą ir padėti mokiniams suprasti kontekstą, važiavimo laiką iš dalies panaudoti mokymuisi, ugdymo procese organizuoti aktyvias mokymosi veiklas, pritaikytas kitokiai aplinkai, kurios negalimos organizuoti mokantis klasėje, į ugdymo procesą pagal galimybes įtraukti interaktyvias mokymosi priemones.**

12. Išvykos vadovas:
 - 12.1. rengdamas Išvykos programą numato detalų maršrutą (atsižvelgia į dalyvių amžių, jų sveikatos būklę, nustato išvykimo, atvykimo vietą ir laiką);
 - 12.2. ne vėliau kaip prieš 5 dienas informuoja progimnazijos direktorių apie Išvykos tikslą, programą, pateikia Priedus Nr. 1, 2;
 - 12.3. iš anksto informuoja, suderina užduotis su dalykų mokytojais, kurių pamokose mokiniai nedalyvaus;
 - 12.4. informuoja mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus) dėl organizuojamos Išvykos, sutikimo forma Priedas Nr. 3;
 - 12.5. supažindina mokinius su Išvykos tikslais, programa, aptaria išvykos vykdymą, paskirsto mokiniams užduotis, numato refleksijos formas;
 - 12.6. įtraukia lydinčius asmenis į parengiamuosius darbus, numato jų pareigas, priskiria lydintiems asmenims mokinių grupes, už kurių saugumą jie atsakingi;
13. Mokiniais, nedalyvaujantiems Išvykoje, vyksta ugdymo procesas mokyklos nustatyta ugdymo organizavimo forma.
14. Mokiniais, nedalyvaujantiems išvykoje ir nedalyvaujantiems tą dieną mokyklos veiklose, žymima „n“ raidė.

IV SKYRIUS

SAUGUMO REIKALAVIMAI IR ATSAKOMYBĖS

15. Organizuojant Išvyką ir siekiant užtikrinti besimokančiųjų saugumą, yra skiriami Išvykos vadovas ir lydintys asmenys. Lydinčiųjų asmenų skaičius priklauso nuo Išvykoje dalyvaujančių mokinių skaičiaus. Jeigu Išvykoje dalyvauja:
 - 15.1. mažiau nei 15 mokinių, kurie mokosi pagal pradinio ugdymo programą, skiriamas Išvykos vadovas ir lydintis asmuo;
 - 15.2. mažiau nei 15 mokinių, kurie mokosi pagal pagrindinio ugdymo programą ir jaunesni nei 16 metų, skiriamas Išvykos vadovas ir lydintis asmuo;
 - 15.3. daugiau kaip 30 mokinių, skiriamas Išvykos vadovas ir 2 lydintys asmenys;
 - 15.4. organizuojant Išvyką į užsienį, skiriamas Išvykos vadovas ir lydintys asmenys santykiu 15 mokinių – 2 lydintys asmenys; 30 mokinių – 4 lydintys asmenys;
16. 1–2 klasių mokiniams organizuojamos išvykos ne į ilgesnės nei vienos ugdymo dienos trukmės.
17. Siekiant užtikrinti mokinių saugumą organizuojant ugdymą ne mokyklos aplinkoje, nustatoma, kad:
 - 17.1. progimnazijos direktorius ar jo įgaliotas asmuo:
 - 17.1.1. skiria ir tvirtina asmenį, atsakingą už ugdymo ne mokyklos aplinkoje organizavimą;
 - 17.1.2. vertina galimas rizikas ir kitus veiksnius, teikia pritarimą/neteikia pritarimo planuojamai Išvykai;
 - 17.1.3. skiria ir tvirtina Išvykos vadovą ir lydinčiuosius asmenis;
 - 17.1.4. atsižvelgdamas į planuojamos veiklos specifiką, mokinių amžių ir jų specialiuosius ugdymo(si) poreikius, gali nustatyti dalyvaujančiųjų išvykoje skaičių ir kitokių lydinčių asmenų skaičių;
 - 17.2. nepilnamečių mokinių tėvai (globėjai, rūpintojai) atsakingi už:
 - 17.2.1. raštiško sutikimo dėl vaiko dalyvavimo planuojamose veiklose pateikimą už Išvyką atsakingam asmeniui iki išvykos pradžios. Mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) turi teisę nepritarti dėl objektyviai pagrįstų priežasčių, kad vaikas dalyvautų Išvykoje, atšaukti vaiką iš Išvykos;
 - 17.2.2. su Išvykai organizuoti susijusių išlaidų apmokėjimu;
 - 17.2.3. būtinos informacijos apie vaiko sveikatą perdavimu lydintiems asmenims;

- 17.3. Išvykos vadovas:
- 17.3.1. numato galimas rizikas ir pasirengimą joms valdyti, priima vadybinius sprendimus, reikalingus mokymuisi ne mokyklos aplinkoje įgyvendinti, užtikrina numatytų veiklų įgyvendinimą ir sąlygas numatytiems ugdymo tikslams pasiekti laikantis progimnazijoje nustatytų procedūrų;
 - 17.3.2. praveda mokiniams saugaus elgesio instruktažą, saugaus eismo taisyklėmis, aplinkosaugos, priešgaisrinės saugos bei maudymosi reikalavimais (Priedas Nr. 4);
 - 17.3.3. užtikrina mokinių saugumą visos išvykos metu, reikalui esant suteikia pirmąją medicininę pagalbą;
 - 17.3.4. susidarius situacijai, gresiančiai mokinių saugumui, pakeičia maršrutą, sustabdo arba nutraukia išvykos vykdymą ir informuoja progimnazijos direktorių.
- 17.4. mokiniai atsakingi:
- 17.4.1. už dalyvavimą Išvykoje. Atsisakyti dalyvauti gali tik dėl objektyviai pagrįstų priežasčių, dėl kurių susitariama mokykloje;
 - 17.4.2. už aptartų elgesio taisyklių laikymąsi: nekelti grėsmės sau ir kitiems keliaujant transporto priemone, nepažeisti saugaus eismo reikalavimų, atsakingai elgtis lankant numatytus objektus ir kt.;
 - 17.4.3. už naudojimąsi mobiliaisiais įrenginiais tik Išvykos vadovui ar lydintiems asmenims leidus.

V SKYRIUS IŠVYKOS Į UŽSIENĮ ORGANIZAVIMAS

- 18. Išvyka į užsienį mokymosi tikslais galima, jeigu Išvykos programa ir tikslai padeda siekti Bendrosiose programose numatytų ugdymo tikslų. Prieš Išvyką į užsienio šalį susipažįstama su Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos rekomendacijomis dėl vykimo į pasirinktą šalį.
- 19. Progimnazijos direktorius ar jo įgaliotas asmuo, susipažinęs su mokytojo planuojamos Išvykos programos projektu, kuris rengiamas mokyklos nustatyta tvarka, priima sprendimą dėl mokinių Išvykos į užsienį organizavimo. Progimnazijos direktorius skiria Išvykos vadovą ir lydinčiuosius asmenis, su jais aptaria Išvykos programą, saugaus vykimo aplinkybes, galimas rizikas bei jų valdymą.
- 20. Išvykos į užsienį vadovas:
 - 20.1. sudaro detalią Išvykos programą;
 - 20.2. numato galimas kelionės rizikas ir jų valdymą ir aptaria su Progimnazijos direktoriumi;
 - 20.3. pateikia Išvykos programą ir detalią informaciją nepilnamečių mokinių tėvams (globėjams, rūpintojams) dėl nakvynės vietos, nurodo telefono numerį, kuriuo gali susiekti, bei kitą, jo nuožiūra, svarbią informaciją;
 - 20.4. pateikia reikalavimus reikalingai informacijai gauti iš nepilnamečių mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) ir pilnamečių mokinių, kurią turi žinoti Išvykos vadovas vykdamas į Išvyką;
 - 20.5. organizuoja vizos, jeigu reikalinga, gavimą;
 - 20.6. organizuoja mokinių pasirengimą vykti į Išvyką, atsižvelgdamas į mokyklos nustatytas taisykles/reikalavimus. Neišvykusiems mokiniams ugdymo procesas organizuojamas mokykloje įprasta tvarka;
 - 20.7. supažindina su Išvykai į užsienį reikalinga informacija, paaiškina pagrindinius kultūrinius skirtumus, nurodo galimus informacijos šaltinius, pasiūlo mokiniams savarankiškai susipažinti su šalimi, į kurią vykstama;
 - 20.8. supažindina su Išvykos taisyklėmis.

VI SKYRIUS ĮVYKUS NELAIMINGAM ATSTITIKIMUI

21. Įvykus nelaimingam įvykiui, turizmo renginio vadovas įvertina įvykio svarbą ir nedelsiant informuoja specialiąsias tarnybas. Apie esamą padėtį informuoja progimnazijos direktorių bei turizmo renginio dalyvių tėvus (globėjus, rūpintojus).
22. Išnagrinėjus nelaimingo atsitikimo aplinkybes, progimnazijos direktorius informuoja Akmenės rajono savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vedėją.
23. Įvykus nelaimingam įvykiui, vadovaujamosi Moksleivių nelaimingų atsitikimų tyrimo, registravimo ir apskaitos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

24. Pasibaigus išvykai, vadovas su mokiniais apibendrina įvykdytus tikslus ir uždavinius, įsivertina įgytas bendrąsias ir asmenines kompetencijas, vykdo išvykos refleksiją, pasidalina sėkmės istorija su kitais pedagogais, viešina išvykų patirtį progimnazijos svetainėje.
 25. Išvykos finansuojamos pagal progimnazijai skirtų lėšų galimybes arba lėšas išvykai skiria tėvai (globėjai, rūpintojai).
 26. Aprašas gali būti keičiamas, papildomas, panaikinamas progimnazijos direktoriaus įsakymu.
-

SAUGOS INSTRUKTAŽO REKOMENDACIJOS

I SKYRIUS

IŠVYKOS DALYVIŲ ELGESYS MUZIEJUOSE IR PARODOSE

1. Muziejuose ir parodose kiekvienas dalyvis privalo saugoti eksponatus, neliesti jų rankomis (jeigu muziejaus taisyklės to neleidžia), vaikščioti atsargiai, nekliudyti eksponatų, klausytis Išvykos vadovo ir lydinčių asmenų nurodymų ir pasakojimo apie vieną ar kitą eksponatą.
2. Be Išvykos vadovo leidimo draudžiama atsiskirti nuo grupės dalyvių arba atsilikti nuo grupės.
3. Jeigu ekskursijos metu yra būtinybė išeiti, apie tai būtina informuoti grupės vadovą.

II SKYRIUS

SAUGAUS ELGESIO REIKALAVIMAI EINANT PĖSČIOMIS

4. Organizuota pėsčiųjų grupė privalo:
 - 4.1. organizuotą mokinių iki 16 metų grupę vesti leidžiama tik šaligatviais arba pėsčiųjų takais, o ten, kur jų nėra, – ir kelkraščiu, bet tik šviesiuoju paros metu, kai matomumas geras, ne daugiau kaip 2 eilėmis prieš transporto priemonių judėjimo kryptį (kai tai saugu) ir lydimą ne mažiau kaip 2 suaugusiųjų (ne jaunesnių kaip 21 metų). Lydintys asmenys turi eiti kolonos priekyje ir gale ir vilkėti ryškiaspalves liemenes su šviesą atspindinčiais elementais. Rekomenduojama ryškiaspalves liemenes su šviesą atspindinčiais elementais vilkėti visiems kelkraščiu einantiems organizuotos grupės mokiniams;
 - 4.2. organizuotai pėsčiųjų grupei eiti važiuojamąja dalimi leidžiama kolona ne daugiau kaip 4 eilėmis kuo arčiau dešiniojo važiuojamosios dalies krašto ir tik transporto priemonių judėjimo kryptimi. Kolonos priekyje ir gale iš kairės pusės turi eiti lydintys asmenys, vilkintys ryškiaspalves liemenes su šviesą atspindinčiais elementais;
 - 4.3. tamsiuoju paros metu arba esant blogam matomumui organizuotai pėsčiųjų grupei eiti važiuojamąja dalimi draudžiama.
5. Norint pereiti kelią per perėją pėstysis privalo:
 - 5.1. eiti šaligatviu dešine puse iki pėsčiųjų perėjos;
 - 5.2. sustoti dešinėje pėsčiųjų perėjos pusėje;
 - 5.3. sustoti toliau nuo važiuojamosios dalies;
 - 5.4. pažiūrėti į kairę pusę;
 - 5.5. pažiūrėti į dešinę pusę ir įsiklausyti;
 - 5.6. jei transporto priemonių arti nėra arba jos sustojo praleisti, dar kartą reikia pažiūrėti į kairę. Įžengti į važiuojamąją dalį pėsčiųjų perėjose pėstiesiems leidžiama tik po to, kai įvertina atstumą iki artėjančių transporto priemonių ir jų greitį;
 - 5.7. eiti tiesiai, ne įstrižai per pėsčiųjų perėją, neperžengti jos ribų, be reikalo nedelsti ar nestoviniuoti;
 - 5.8. visą laiką stebėti gatvę, pažiūrint į abi puses, jei transporto priemonė atvažiuoja iš dešinės pusės, reikia nesiblaškyti, bet ramiai sustoti gatvės viduryje ir palaukti, kol transporto priemonė sustos arba kol pravažiuos;
 - 5.9. eiti per gatvę galima tik įsitikinus, jog eiti saugu.
6. Norint pereiti reguliuojamą šviesoforo sankryžą pėstysis privalo vadovautis šviesoforo signalais:
 - 6.1. neleidžiama eiti per reguliuojamą perėją, kai dega šviesoforo geltona ir raudona šviesa;
 - 6.2. leidžiama eiti, kai dega žalia šviesa;

- 6.3. užsidedus geltonam šviesoforo signalui, pėstieji, atsižvelgdami į tai, kurioje važiuojamojoje dalyje jie yra, privalo baigti pereiti ją arba sustoti saugumo salelėje.
7. Kai matomumo zonoje perėjos ar sankryžos nėra, leidžiama eiti per kelią stačiu kampu į abi puses gerai apžvelgiamose vietose, tačiau tik įsitikinus, kad eiti saugu ir nebus trukdoma transporto priemonėms.
8. Rekomenduojama, kad tamsiuoju paros metu arba esant blogam matomumui pėstieji, eidami į kitą važiuojamosios dalies pusę, neštūsi šviečiantį žibintą arba vilkėtų ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba būtų prie drabužių prisisegę kitiems eismo dalyviams matomoje vietoje atšvaitą.

III SKYRIUS

SAUGAUS ELGESIO REIKALAVIMAI VAŽIUOJANT DVIRAČIAIS

9. Dviračio vairuotojui leidžiama važiuoti keliu tik tvarkingą stabdį ir garso signalą turinčiu dviračiu. Dviračio gale turi būti raudonas šviesos atšvaitas arba raudonos šviesos žibintas, iš abiejų šonų – oranžiniai šviesos atšvaitai, pritvirtinti prie ratų stipinų. Važiudamas važiuojamąja dalimi, dviračio vairuotojas privalo dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba dviračio priekyje turi degti baltos šviesos žibintas, o gale – raudonos šviesos žibintas.
10. Važiuoti važiuojamąja dalimi dviračiu leidžiama ne jaunesniems kaip 14 metų asmenims. Prižiūrint suaugusiajam, važiuoti važiuojamąja dalimi dviračiu leidžiama ne jaunesniems kaip 8 metų asmenims.
11. Važiuojant keliu tamsiuoju paros metu arba esant blogam matomumui, dviračio priekyje turi degti baltos šviesos žibintas, o dviračio gale – raudonos šviesos žibintas, dviračio vairuotojas privalo dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais.
12. Dviračio vairuotojas iki 18 metų, važiuodamas keliu, privalo būti užsidėjęs ir užsisėgęs dviratininko šalną. Vyresniam kaip 18 metų asmeniui, dviračiu važiuojančiam keliu, rekomenduojama būti užsidėjęs ir užsisėgęs dviratininko šalną.
13. Dviračių taku dviračio vairuotojas privalo važiuoti kuo arčiau tako ar juostos dešiniojo krašto.
14. Dviračio vairuotojas, norėdamas pervvažiuoti į kitą gatvės pusę, privalo nulipti nuo dviračio ir persivaryti jį per pėsčiųjų perėją į kitą gatvės pusę.
15. Organizuota dviratininkų grupė gali važiuoti važiuojamąja dalimi tik transporto priemonių judėjimo kryptimi.
16. Dviračių vairuotojams draudžiama:
 - 16.1. važiuoti važiuojamąja dalimi, jeigu įrengti dviračių takai;
 - 16.2. važiuoti automagistralėmis ir greitkeliais, pėsčiųjų perėjomis;
 - 16.3. važiuoti nelaikant bent viena ranka vairo;
 - 16.4. vežti keleivius.

IV SKYRIUS

SAUGUS ELGESYS VIEŠAJAME TRANSPORTE

17. Pirmenybę sėsti į viešąjį transportą turi neįgalūs asmenys, maži vaikai, pagyvenę žmonės.
18. Laikytis transporto priemonių taisyklių: draudžiama iškišti rankas, persisverti pro važiuojančios transporto priemonės langą, važiuojant atidarinėti duris, išlipus iš transporto priemonės, iškart bėgti per gatvę ir kt.
19. Dėl paskirties vietos pasitikslinimo, dėl persėdimo reikia teirautis transporto darbuotojų, o ne keleivių, nes pastarieji gali suklaidinti.

V SKYRIUS

SAUGUS ELGESYS ĮSTAIGOJE, ĮMONĖJE

20. Nesistumdyti einant pro įstaigos, įmonės duris.
21. Atidžiai klausytis vadovo instrukcijų ir pasakojimo.
22. Netrukdyti įstaigos, įmonės dirbantiems.
23. Liesti daiktus ir eksponatus tik leidus vadovui.
24. Neliesti įstaigoje, įmonėje esančių įrenginių ir technikos.
25. Neatsilikti nuo grupės.

VI SKYRIUS

SAUGUS ELGESYS MIŠKE IR PARKE

26. Tvarkingai ir kultūringai elgtis.
27. Kurti laužus tik tam skirtose vietose ir tik leidus vadovui.
28. Nežaisti su degtukais, žiebtuvėliais ir kt.
29. Nelaužyti medžių, neskinti globojamų augalų, nepažeisti gamtosaugos įstatymų.
30. Laipiojant ir bėgiojant stengtis nesusižeisti.
31. Atidžiai klausytis vadovo instrukcijų ir pasakojimo.
32. Saugotis erkių: naudoti priemones, skirtas erkėms atbaidyti, apsirengti šviesiais drabužiais. Jei įgėlė bitė, uodas ar kitas vabzdys, ant skaudamos vietos uždėti šaldomąjį kompresą ir kreiptis į gydytoją.
33. Nesiartinti prie miško gyvūnų, neerzinti jų.

VII SKYRIUS

ELGESYS PRIE VANDENS TELKINIO

34. Kategoriskai draudžiama maudytis nežinomose ir nepatikrintose vietose, audros metu, esant blogam orui, dideliam rūkui, prastam matomumui.
35. Geriausia ir saugiausia organizuoti maudymąsi atitvertuose pliažuose, kur budi gelbėjimo tarnybos. Jeigu nėra įrengtų maudyklų, Išvykos vadovas privalo patikrinti pasirinktos maudymosi vietos gylį, dugno saugumą. Tik įsitikinus visišku saugumu, leidžiama maudytis ne daugiau kaip 8 vaikams vienu metu, nurodytoje maudymosi vietoje, vienam asmeniui skiriama 4 kvadratiniai metrai ploto. (Laikytis kitų reikalavimų, numatytų Lietuvos higienos normos HN 79:2010 „Vaikų vasaros poilsio stovykla. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“).
36. Jei grupė turi valčių, jos turi būti parengtos panaudoti gelbėjimui maudymosi metu.
37. Draudžiama maudymosi metu šūkauti, nes šauksmas vandenyje yra pagalbos prašymo signalas.
38. Kategoriskai draudžiama renginio dalyviams nardyti, šokinėti iš valtės, ar nuo stataus skardžio, kranto, maudytis temstant ar tamsiu paros metu, be vadovo leidimo.
39. Kategoriskai draudžiama vieniems dalyviams irstyti valtimi.

40. Suorganizavę plaukimą valtimis, Išvykos vadovas ar plaukimo vadovas (rekomenduojama abiems kartu) patikrina, ar valtys perėję techninę apžiūrą, ar yra gelbėjimo priemonės (liemenės, gelbėjimo ratai, virvės ir pan.). Valties šeimininkas turi būti suaugęs žmogus, mokantis gerai plaukti ir apmokytas gelbėjimo būdų, sugebantis techniškai irkluoti.
41. Valtimis galima vežti tik leistiną asmenų skaičių, kuris nurodytas ant valties borto. Neleistina plaukti toliau, kaip 100 metrų nuo kranto. Nemokantys gerai plaukti, prieš sėsdami į valtį, užsideda liemenes. Kitas gelbėjimo inventorių sudedamas į valtį.

VIII SKYRIUS ELGESYS ŽAIDIMŲ IR ATRAKCIONŲ METU

42. Mokiniai privalo laikytis žaidimų ar atrakcionų vietose nurodytų saugos reikalavimų.
43. Vadovas privalo įsitikinti, ar tvarkingas inventorių, kuris bus naudojamas renginio metu.

IX SKYRIUS ELGESYS PASIKLYDUS MIESTE AR KITOJE NEPAŽIŪSTAMOJE VIETOVĖJE

44. Jeigu renginio dalyvis (-iai) atsiskyrė nuo grupės ir pasiklydo, esant galimybei, pirmiausia privalo susisiekti su Išvykos vadovu (paskambinti telefonu).
45. Neturint tokios galimybės, laukti toje vietoje, kur atsiskyrė nuo grupės, nebandyti patiems susirasti grupę.
46. Jeigu renginio dalyvis (-iai) tiksliai žino grupės buvimo adresą, galima kreiptis į policijos pareigūnus, kad padėtų pasiekti grupės buvimo vietą.